

Sygn. akt VIII Gz 262/13

POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska

Sędziowie: SO Agnieszka Woźniak

SO Agnieszka Górka (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2014 roku w Szczecinie,

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) Business Park spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przy udziale W. J.

o zmianę wpisu w rejestrze przedsiębiorców

na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 10 września 2013 r. (sygn.. akt SZ XIII Ns- rej. KRS (...))

postanawia:

oddalić zażalenie

Sygn. akt VIII Gz 262/13

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 8 kwietnia 2014 r.

(...) BUSINESS PARK spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. reprezentowana przez członka zarządu J. B. (1) w dniu 23 kwietnia 2013r. złożył wniosek o zmianę wpisu w rejestrze przedsiębiorców poprzez wpisanie zmiany § 12 umowy spółki oraz wykreślenie osoby W. J. jako prezesa zarządu.

Postanowieniem z dnia 27 maja 2013r. sygn. akt. XIII Ns Rej KRS (...) referendarz sądowy oddalił wniosek. Na powyższe orzeczenie referendarza sądowego wniesiona została skarga, co skutkowało utratą mocy orzeczenia i rozpoznaniem sprawy przez sąd.

Postanowieniem z dnia 10 września 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zawiesił postępowanie w sprawie z wniosku (...) BUSINESS PARK spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przy udziale W. J. o zmianę wpisu w rejestrze przedsiębiorców.

W uzasadnieniu wskazano, że (...) BUSINESS PARK spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. jest zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Wspólnikami spółki są J. N., J. B. (2) oraz W. J., każdy ze wspólników posiada po 500 udziałów o łącznej wysokości 25.000 złotych. W spółce obowiązuje reprezentacja jednoosobowa, w rejestrze ujawniono dane W. J. jako prezesa zarządu oraz J. B. (2) jako członka

zarządu. W dniu 15 kwietnia 2013r. w kancelarii notarialnej w S. miało miejsce nadzwyczajne zgromadzenie wspólników. Zgromadzenie zostało zwołane przez członka zarządu J. B. (1). W. J. oświadczył, iż zgromadzenie wspólników zostało nieprawidłowo zwołane – przez jednego członka zarządu, a nie cały zarząd oraz złożył sprzeciw dotyczący odbycia zgromadzenia. Na zgromadzeniu głosowano między innymi uchwałę numer 3 w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego, uchwały numer 4 i 5 w przedmiocie zmiany umowy spółki oraz uchwałę numer 6 w przedmiocie odwołania W. J. ze stanowiska prezesa zarządu. Z treści protokołu wynika, iż W. J. zgłosił sprzeciw co do uchwał.

W Sądzie Okręgowym w Szczecinie VIII Wydziale Gospodarczym toczy się sprawa z powództwa W. J. o ustalenie nieistnienia ewentualnie unieważnienia uchwał o numerach 3, 4, 5, 6 podjętych na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników (...) BUSINESS PARK spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w dniu 15 kwietnia 2013r. Powołując się na art. 252 § 2 k.s.h. Sąd wskazał, że celem takiej regulacji jest ograniczenie nadużywania prawa zaskarżania uchwał przez drobnych udziałowców i narażenie przez to spółki na straty w wyniku wstrzymania przedsięwzięć inwestycyjnych. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie ma miejsca. Wspólnicy mają równą liczbę ilości udziałów, bezsporne jest, iż pozostają w silnym konflikcie. Sąd rejestrowy uznał, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki zawieszenia postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy, której przedmiotem jest stwierdzenie nieistnienia lub unieważnienia uchwał, które stanowiłyby podstawę wpisu w tym postępowaniu. Niedopuszczalna wydaje się bowiem sytuacja, gdyby doszło do odmiennej oceny stanu prawnego przez sąd gospodarczy i sąd rejestrowy. Z powyższych względów konieczne było zawieszenie postępowania rejestrowego w sprawie do czasu prejudykacyjnego rozstrzygnięcia w przedmiocie stwierdzenia nieistnienia ewentualnie unieważnienia uchwał, które zapadły na zgromadzeniu wspólników (...) BUSINESS PARK spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w dniu 15 kwietnia 2013 r.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła (...) BUSINESS PARK spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła:

- 1) naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie, to jest uznanie, że w niniejszej sprawie rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego,
- 2) naruszenie art. 328 § 2 in fine k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez brak uzasadnienia prawnego w postanowieniu i brak wskazania przepisu prawnego stanowiącego podstawę wydania orzeczenia.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że zawieszenie postępowania może w istocie skutkować odmienną oceną stanu prawnego dokonaną przez sąd rejestrowy albowiem inna jest rola sądu rejestrowego – działa on z urzędu w razie stwierdzenia niezgodności wpisu z rzeczywistym stanem rzeczy. Stanowi to wyłom od zasady kontradiktoryjności postępowania, w związku z czym sąd rejestrowy powinien postępować według własnego uznania, a nie „ogłądać się” na to co robi sąd gospodarczy. Rozstrzygnięcie powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał nastąpi za kilkanaście miesięcy i do tego czasu będzie istnieć niezgodność pomiędzy stanem prawnym a stanem uwidocznionym w rejestrze przedsiębiorców. Skarżący uznał, że z protokołu zgromadzenia wspólników wynika, że W. J. został odwołany z członkostwa w zarządzie, a zgromadzenie zostało zwołane w sposób formalny, stąd nie ma podstaw do niedokonania wpisu zgodnie z wnioskiem. W pozostałym zakresie sąd rejestrowy powinien badać wniosek dopiero w sytuacji gdy ma uzasadnione wątpliwości, a nawet gdyby przyjął że zaistniały określone uchybienia to nie miały one wpływu na treść uchwał, jako że pełnomocnik uczestnika brał udział w głosowaniu i był przegłosowywany.

W dalszej kolejności skarżący wskazał, że wykreślenie danych W. J. z rejestru ma charakter deklaratoryjny, a odwołanie skutek natychmiastowy. Do czasu wydania zatem wyroku prawokształtującego należy uznać, że uchwała jest istniejąca, ważna i wykonalna. Bezzasadność stanowiska sądu rejestrowego wynika w ocenie skarżącego także z przepisów Kodeksu spółek handlowych – art. 249 § 2 i art. 252 § 2, z których wynika że zawieszenie postępowania rejestrowego stanowi wyjątek od zasady, który nie może być nadużywany, stanowi zabezpieczenie przed działalnością nielojalnych wspólników. Brak oparcia stanowiska Sądu w art. 252 § 2 i 3 k.s.h. wyraża się natomiast w braku

obowiązku zgłoszenia sądowi rejestrowemu wyroku oddalającego powództwo i stwierdzającego ważność i skuteczność zaskarżonej uchwały, stąd co do zasady sąd powinien dokonać wpisu w oparciu o ważną i wykonalną uchwałę, a dopiero w przypadku uchylenia uchwały odwołującej z członkostwa w zarządzie dokonanie wpisu na podstawie wyroku. W przypadku natomiast braku zarejestrowania zmian i jednoczesnym oddaleniu przez sąd gospodarczy powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały brak jest podstaw do działania przez sąd z urzędu.

Powołując się na art. 14 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym skarżący wskazał, że jego celem jest ochrona osób trzecich działających w dobrej wierze przed kontraktowaniem z osobami nieuprawnionymi do reprezentacji danego podmiotu. W sytuacji gdy kontrahenci spółki zostali zawiadomieni o odwołaniu W. J., a w aktualnym rejestrze przedsiębiorców jest on wpisany jako członek zarządu istnieje stan niepewności, który będzie trwał kilkanaście miesięcy. Wykreślenie W. J. byłoby również zgodne z zasadami współżycia społecznego. Skarżący uznał, że wykreślenie W. J. z członkostwa w zarządzie stanowiłoby ewidentną korzyść dla skarżącego i Skarbu Państwa, na szkodę których podejmował on działania.

Skarżąca nie zgodziła się także ze stanowiskiem jakoby wykreślenie W. J. jako prezesa zarządu stanowiłoby przyjęcie wiążącego stanowiska przez sąd rejestrowy. W razie zmiany okoliczności możliwe jest bowiem dokonanie stosownego wpisu do rejestru, a ponadto wobec niestwierdzenia nieistnienia/nieważności uchwały nr 6 brak podstaw do niewykreślenia W. J. z członkostwa w zarządzie.

W ocenie skarżącego zaskarżone postanowienie wydane zostało także z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. w z w. z art. 13 § 2 k.p.c. bowiem brak w nim przepisu stanowiącego podstawę wydania zaskarżonego postanowienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie stwierdzić należy, iż – wbrew zarzutom wnioskodawcy - uzasadnione było dopuszczenie W. J. do udziału w sprawie. Wynik postępowania niewątpliwie dotyczy jego praw w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., skoro jedna z uchwał odnosi się do odwołania W. J. z zarządu.

Podniesione przez skarżącego zarzuty dotyczące braku podstaw do zawieszenia postępowania rejestrowego, a co za tym idzie braku przeszkód do wydania postanowienia o wykreśleniu danych W. J. jako prezesa zarządu wymagają odniesienia się w pierwszej kolejności do przesłanek zawieszenia postępowanie wynikających z art. 249 § 2 k.s.h. (znajdującego odpowiednie zastosowanie w niniejszej sprawie poprzez odesłanie zawarte w art. 252 § 2 k.s.h.) oraz kwestii związanych z zakresem kognicji sądu rejestrowego w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem o wpis.

Skarżący wywodził, że sąd rejestrowy ma obowiązek działania z urzędu w razie stwierdzenia, że wpis w rejestrze przedsiębiorców jest niezgodny z rzeczywistym stanem rzeczy (art. 24 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym – t. jedn. Dz. U. 2013 r., poz. 1203 ze zm.). Stanowisko skarżącego oparte zostało na założeniu, że istnieją ewidentne podstawy prawne dla dokonania wpisu – wykreślenia W. J. jako z zarządu spółki B. BUSINESS PARK, a także uznaniu że sąd rejestrowy ma obowiązek samodzielnie istnienie tych podstaw zweryfikować. Nie ma zatem potrzeby oczekiwania na rozstrzygnięcie sądu gospodarczego w analizowanym zakresie i uzależnienia stanowiska sądu rejestrowego od ustaleń poczynionych w toku postępowania o stwierdzenie nieważności uchwał wspólników.

Zgodnie z treścią art. 23 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym sąd rejestrowy bada, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa (ust. 1). Sąd rejestrowy bada, czy dane wskazane we wniosku o wpis do Rejestru w zakresie określonym w art. 35 są prawdziwe. W pozostałym zakresie sąd rejestrowy bada, czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości (ust. 2).

Badanie, o którym mowa w art. 23 ust. 2, obejmujące kontrolę w płaszczyźnie materialnej, ma zapewnić ochronę interesów osób działających w zaufaniu do tych danych Źródłem „uzasadnionych wątpliwości” mogą być dokumenty dołączone do wniosku, fakty powszechnie znane, fakty znane sądowi z urzędu czy też doświadczenie życiowe (tak też Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz, A. Michnik, System Informacji Prawnej Lex 2013). W orzecznictwie wskazuje się, że uzasadnioną wątpliwość w postępowaniu o wpis zmiany zarządu spółki może stanowić m. in. zarzut osoby zainteresowanej, że nie wyraziła zgody na powołanie jej do zarządu (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 maja (...), sygn. III CZP 63/94, opubl. w OSP 1994/11/2011).

Przekładając powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy przyznać należy, że sąd rejestrowy nie ma co do zasady obowiązku oczekiwania na rozstrzygnięcie sprawy o stwierdzenie nieważności uchwał stanowiących podstawę wpisu w rejestrze i wyposażony został w kompetencje do poczynienia samodzielnych ustaleń w wyżej wymienionym zakresie. Niemniej, po stronie sądu rejestrowego aktualizuje się uprawnienie do zawieszenia postępowania rejestrowego w razie powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do zgodności zgłoszonych danych z rzeczywistym stanem. Ustawa nie daje wyraźnych wskazówek jakie wątpliwości można uznać za uzasadnione i co powinno być ich źródłem. Konkretnych kryteriów nie wypracowano w tym zakresie również w literaturze i orzecznictwie. Sąd odwoławczy doszedł do przekonania, iż o powstaniu uzasadnionych wątpliwości co do zgodności zgłoszonych danych z rzeczywistym stanem można mówić chociażby wówczas, gdy kwestionowany jest sposób zwołania zgromadzenia, powzięcia uchwały czy też jej treści, a okoliczności te nie mogą zostać ocenione w sposób jednoznaczny w kontekście obowiązujących przepisów i ich interpretacji, dotyczą kwestii które stanowią przedmiot dyskusji, sporów w doktrynie i orzecznictwie. Stanowisko takie uzasadnione jest faktem, że głównym motywem, dla którego ustawodawca ograniczył uprawnienie do zawieszenia postępowania przez sąd rejestrowy była sprawność i szybkość postępowania. Postulat ten nie zostanie zaś zrealizowany w sytuacji gdy sąd rejestrowy wobec powziętych wątpliwości i podniesionych zarzutów zobowiązany będzie do przeprowadzenia rozbudowanego postępowania dowodowego w celu rozstrzygnięcia spornych kwestii. To zaś nie przyczyni się do usprawnienia postępowania, a nadto doprowadzi do sytuacji w której te same okoliczności będą przedmiotem dwóch odrębnych postępowań.

Nie sposób przy tym podzielić argumentacji skarżącego jakoby udział W. J. w zgromadzeniu wspólników i w głosowaniu nad uchwałami skutkowało uznaniem, że uchwały zostały skutecznie powzięte. Art. 240 k.s.h. uzależnia możliwość powzięcia uchwał pomimo braku formalnego zwołania zgromadzenia wspólników, jeżeli cały kapitał zakładowy jest reprezentowany, a nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego odbycia zgromadzenia lub wniesienia poszczególnych spraw do porządku obrad. Taka sytuacja nie miała zaś miejsca w niniejszej sprawie, skoro - jak wynika z protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 15 kwietnia 2013 r. - W. J. taki sprzeciw zgłosił.

Ponadto, w kontekście treści protokołu nie budzi wątpliwości okoliczność, że zgromadzenie zostało zwołane przez członka zarządu, a nie zarząd jako organ kolegialny. W orzecznictwie zaś wskazuje się, że inicjatywa zwołania zgromadzenia wspólników spółki kapitałowej winna pochodzić od zarządu i przybrać formę uchwały, choć zawiadomienie o zgromadzeniu wspólników może zostać podpisane przez członka wieloosobowego zarządu (tak też postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt I ACa 713/06, Lex nr 298401; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 września 2010 r., sygn. akt I ACa 613/10, Lex nr 756683). Nie budzi jednak również wątpliwości okoliczność, że art. 235 k.s.h. jest interpretowany rozbieżnie i niektórzy komentatorzy przyjmują, że inicjatywa zwołania walnego zgromadzenia spółki kapitałowej może pochodzić nawet od samodzielnie działającego członka zarządu. Przyjmuje się wówczas, że w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie ma zasady kolegialności działania zarządu. Istnieje również koncepcja, zgodnie z którą zwołanie zgromadzenia wspólników jest oświadczeniem woli wobec osób trzecich w stosunku do spółki, w związku z czym zgromadzenie zwołuje się zgodnie z zasadami reprezentacji obowiązującymi w spółce i uprzednie podjęcie uchwały zarządu jest bez znaczenia (tak też Kodeks spółek handlowych. Komentarz, M. R., Lexis Nexis 2013, wydanie 5, str. 432 i powołana tam literatura). W doktrynie sporne jest czy zgromadzenie wspólników zwołane bez uprzedniej uchwały zarządu należy uznać za wadliwe, a w konsekwencji nieuprawnione do podejmowania ważnych uchwał (tak też Kodeks

spółek handlowych. Tom II. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz do art. 151-300, a. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2014, str. 641 i powołana tam literatura).

Wskazywane rozbieżności dotyczące prawidłowości i skuteczności zwołania zgromadzenia uzasadniają istnienie wątpliwości co do zgodności zgłoszonych danych z rzeczywistym stanem. Podobnie ocenić należy kwestię wpływu ewentualnego uchybienia w zwołaniu zgromadzenia na treść zaskarżonych uchwał, co do której także prezentowane są różne stanowiska. Obydwie zaś te kwestie będą musiały być rozważone w postępowaniu przed sądem gospodarczym.

Słusznie twierdzi skarżący, że obecnie uchwałę nr 6 zgromadzenia wspólników skarżącej spółki należy uznać za ważną. Zgodnie bowiem z treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2013 r. (sygn. III CZP 13/13, opubl. w OSNC 2014/3/23) wyrok stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej ma charakter konstytutywny. Argumentu tego nie można jednak automatycznie odnieść do istnienia uchwały, co jest przedmiotem żądania głównego w postępowaniu przed sądem gospodarczym.

Zawieszenia postępowania o wpis nie sposób utożsamiać z tolerowaniem niezgodności między stanem prawnym a stanem uwidocznionym w rejestrze w sytuacji gdy sąd rejestrowy powziął wątpliwości co do ważności i skuteczności powzięcia uchwały, a nadto uprawnienie do zawieszenia zostało przewidziane wprost przez ustawodawcę. Sąd odwoławczy stoi na stanowisku, że w niniejszej sprawie zaistniały podstawy do zawieszenia postępowania wynikające z art. 252 § 2 k.s.h. w zw. z art. 249 § 2 k.s.h. i stanowiska takiego nie można utożsamiać z rozszerzającą wykładnią powołanych uregulowań. Dopuszczalność zawieszenia postępowania przez sąd rejestrowy ograniczona została z uwagi na przeciwdziałanie nadużywaniu przez mniejszościowych wspólników powództw o uchylenie/stwierdzenie nieważności uchwał, przewlekłości postępowania i narażania na wstrzymanie realizacji przedsięwzięć. Sytuacja tak nie miała zaś miejsca w rozpatrywanej sprawie.

Sąd odwoławczy doszedł do przekonania, że przedstawiona przez skarżącą argumentacja odnosząca się do ochrony osób trzecich działających w dobrej wierze nie zasługuje na uwzględnienie. Powołane argumenty dotyczące działań W. J. na szkodę spółki i Skarbu Państwa pozostają bez znaczenia dla oceny prawidłowości zwołania walnego zgromadzenia i ważności podjętych na nim uchwał, a w konsekwencji także dla rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Wątpliwości budzi także odwoływanie się dla uzasadnienia wniosku o wykreślenie danych w rejestrze do zasad współżycia społecznego. Istniejący stan niepewności co do sposobu reprezentacji spółki nie stanowi jednak dostatecznego argumentu wykluczającego zawieszenie postępowania w przypadku powzięcia przez sąd uzasadnionych wątpliwości.

Podzielić oczywiście należy stanowisko skarżącego, wyrażone w piśmie z dnia 26 listopada 2013 r., a dotyczące deklaratoryjnego charakteru wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego zmiany składu zarządu. Niemniej, powołane przez skarżącego orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 listopada 2013 r. (sygn. akt I ACz 1570/13) nie stanowi uzasadnienia dla stwierdzenia o braku podstaw do zawieszenia postępowania przez sąd rejestrowy w niniejszej sprawie. Zauważyć bowiem trzeba, że przedłożone orzeczenie rozstrzyga kwestię zasadności wniosku o zabezpieczenie roszczenia poprzez zawieszenie postępowania w sprawie rejestracji zmian. Przyczyną stwierdzenia braku podstaw do uwzględnienia wniosku było to, iż powód nie uprawdopodobnił interesu prawnego w zabezpieczeniu w taki właśnie sposób, a zatem brak podstaw do uznania że osiągnięcie celu postępowania w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwał będzie uniemożliwione lub poważnie utrudnione bez zawieszenia postępowania rejestrowego. Ta przesłanka nie podlega zaś badaniu w niniejszym postępowaniu i pozostaje bez znaczenia w kontekście oceny czy istnieją uzasadnione wątpliwości co do zgodności zgłaszanych danych z prawdziwym stanem. Przedstawione postanowienie w istocie potwierdza istnienie tychże wątpliwości wskazując na odmiennosc poglądów doktryny i orzecznictwa dotyczących prawidłowości zwołania Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników i konieczność ich oceny w dalszym toku postępowania.

Chybiony jest również zarzut skarżącego dotyczący naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W zaskarżonym postanowieniu wskazano bowiem podstawę prawną zaskarżonego postanowienia, to jest art.

252 § 2 k.s.h. (k. 120 verte). Nie było przy tym przeszkód do uzupełnienia argumentacji odnoszącej się do interpretacji powołanego uregulowania przez Sąd odwoławczy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił zażalenie na podstawie art. 397 §2 kpc w zw. z ar. 385 kpc